

Rasa Ābele, Lauras Adrijas Olševskas arhīva un autores foto

Čaka rindas šodien atbalsojas

Ikgadējā jaunatnes radošo mākslu simpozijā *Sirdsvārdi Latvijai*, kas šoreiz veltīts Aleksandra Čaka 125. jubilejai, starp vairāk nekā 160 darbiem no visas valsts literāro darbu kategorijā laurus plūkušas Kuldīgas vidusskolu audzēknes. Konkursu rīko Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju un Kuldīgas novada pašvaldību.

● **Laura Adrija Olševska**, V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas 12. klases skolniece:

„Konkursā piedalījies ar poēmu kara tematikā, stilistiski iedvesmojoties no Čaka daiļrades. Lai gan esmu gaišs un pozitīvs cilvēks, man ir grūti rakstīt par kaut ko priecīgu, vieglāk – par smagām tēmām. Iedvesmu rakstīt rodu gan apkārt notiekošajā, gan reizēm procesos sevī. Saku lielu paldies visām savām latviešu valodas skolotājām – Silvijai Ķimsei, Daigai Strupulei-Bukai, Zandai Miķelsonei un Ilzei Robertai. Viņas ar savu piemēru un mīlestību pret valodu mani ir ļoti iedvesmojušas, tāpēc šogad esmu nolēmusi stāties RTU Liepājas akadēmijā un mācīties par latviešu valodas un literatūras pedagoģi.”

„Cel sevī kalnu, ko nezina citi,
Tad nebūs tev bargs pat visdziļākais kritiens.”
(Aleksandrs Čaks.)

„(..) Un ko Tu darīsi, kad dzimtene Tevi sauks?
Iesi tur, kur gaida karalauks?
Vai bēgsi, kur brīve ar karu robežu šķirs,
Kur sapņainas zvaigznes no gaisa birs,
Un gaidīsi, kad asiņīs izlietās
Viss mirs?
Tava dzimtene, Tava māte, Tavs labākais draugs.
(..)
Tā mīkla nav nevienam atminama,
Cik zilu seju plēvēs tīs.
Labi stāvēt pie sava drošā nama
Un lūgt Dievu, lai tie neatnāk šeit rīt.
(..)
Sēž pretī man draugs tik brīvi, tik dzīvi,
It kā noskrējis septiņas jūdzes,
Viņš aizsteidzās tikties ar nāvi –
Bet viņš mīlēja dzīvi. (..)”

● **Endžija Annija Meņģe**, Kuldīgas Centra vidusskolas 11.b klases skolniece:

„Konkursā piedalījies ar vēstuli Aleksandram Čakam. Rakstīt mani iedvesmo dažādas emocijas – gan brīžos, kad to ir par daudz, gan tad, kad izjūtu emociju trūkumu. Aktīvi un ar prieku darbojos skolas avīzē *Cita Centrene* – maketēju un rakstu, lielākoties par kādu filozofisku tēmu. No mācību priekšmetiem mani visvairāk interesē bioloģija un ķīmija – vēlos kļūt par mediķi, stāšos Rīgas Stradiņa universitātē.”

„Cel sevī kalnu, ko nezina citi,
Tad nebūs tev bargs pat visdziļākais kritiens.”
(Aleksandrs Čaks.)

„Sašiņ, es nezinu, vai vēstules Tevi sasniedz. Varbūt tās apmaldās kaut kur starp Brīvības ielas troksni un Daugavas tumšo elpu. (..) Tu droši vien zināji, cik grūti ir degt, kad apkārt nav gaisa. Kad sabiedrība skatās ar piesardzību. Kad sapņi šķiet pārāk lieli, pilsētai nepiemēroti.

Arī man ir teikuši: „Tas nav reāli. Tas nav priekš tevis. Tas ir pārāk daudz.” Šie vārdi sāp. Tie sačokurojas un kļūst par pelniem. Bet varbūt pelni nav beigas. Varbūt tie ir zeme, kurā kaut kas vēl ar mazu dzirksteli var uzliesmot. (..) Es mācos pārvērst šaubas pelnos. Mācos saņemt cietsirdību pārvērst kurināmajā. Un, ja manī ir vēlme celt sevī kalnu, es nedrīkstu piekāpties. (..)”

Citu konkursantu darbu fragmenti

● **Kate Grūbe** (Rīgas Valsts 2. ģimnāzija)

„(..) Viņam bija astoņpadsmit gadu, bet somas smagums pie sāniem lika plecam sāpēt kā vecam vīram. Tajā nebija ziedu. Tur bija patiesība. Jāzeps pagriezās un ienīra Vecrīgas tumšajā rīklē. Žņaudzošs aukstums izrāpās no miglas un ietinās Trokšņu ielas šaurībā kā slapjš, pelēks mētelis. Viņa somā afišas šalkoja kā sausas, mirušas lapas. Uz lēta, nedaudz netīra papīra melnā tipogrāfijas krāsā bija uzdrukāti vārdi par Arvīdu Avotu un citiem *Latvja* redakcijas biedriem, kuriem 1937. gada paraugprāva nupat bija piespiedusi cietumsodus. Oficiāli viņus apsūdzēja dalībā izdomātā organizācijā *Latvijas brīvības cīnītāji*, taču Jāzeps zināja, ka viņu vienīgais grēks bija kritika, ko vadonis nepieņēva. Jāzeps izvilkta pirmo loksni. Klīsteris koda pirkstos, kamēr viņš pie sevis klusi murmināja dzejas rindu: „Afišas, afišas – jūs manas steidzīgās dvēseles labākā pavāru grāmata.” Tobrīd dzeja šķita vienīgais patvērumis no realitātes, kurā draugi pazuda naktī. Viņš līmēja

vārdus uz akmeņu sienām, cerot, ka kāds tos izlasīs, pirms rīta sētnieki ar asām slotām būs noplēsuši pēdējās driskas. (..)”

● **Samuels Rozentāls** (Rīgas Komercskola)

„(..) Un vispasaules mūžīgā universitāte, tagad kā cilvēka miesīgā māte, gara pareizrakstību mums māca un mūsu domas pie sevis vāca.

Mums saka, ka viss tagad paliks vien labāks, vienīgi cilvēks kļūst tāds kā mazāks.

Bet arī tam ir savs risinājums – galdā jau nolikts jauns digitāls rums.

Tie sludina ļaudīm šo pašcelto tiesu, kas apspiež garu un godā ceļ miesu.

„Vēl labāka kamera, vēl labāks ekrāns” –

tā nolaupīts laiks, tā vietā tiek apmāns.

(..)

Daudzi jau pārmet, ka pārāk es kritisks, bet kā lai nebūtu apokaliptisks, ko redzu, es nevaru neredzēt vairāk,

nav patiesībai melos iespējams staigāt. (..)”

● **Annija Adricka** (Rēzeknes Valsts 1. ģimnāzija)

„Aleksandra Čaka rindās atklājas ne tikai vēsturiska atmiņa, bet arī dziļa filozofiska patiesība par cilvēka dzīves jēgu. Tās runā par cilvēkiem, kuri dzīvoja konkrētā laikā, taču ar saviem darbiem pārsniedza savas dzīves robežas. Strēlnieki bija sava laikmeta varoņi, un viņu rīcība Latvijas vēsturē nebija nejaušība. Tā bija atbilde uz laikmeta izaicinājumiem, kad tautai bija jāizvēlas starp pakļaušanos vai cīņu par savu identitāti un nākotni. (..)

Strēlnieku slava kļūst par neredzamu karogu, kas turpina sargāt tautu arī tad, kad paši karavīri jau sen ir devušies mūžībā. Šī doma liek aizdomāties arī par paaudžu atbildību. Vēsture nav tikai pagātnes stāsts, ko lasa grāmatās. Tā ir dzīva

saikne starp cilvēkiem, kas dzīvoja pirms mums, un tiem, kas dzīvos pēc mums. (..)”

● **Pēteris Zvirgzdiņš** (Rīgas Valsts 2. ģimnāzija)

„(..) Čaks ir iemīļējies Rīgā, bet viņš nav aklis pret tās netikumiem. Dzejoļos *Īrijas draugs*, *Strādnieks un notāra foksterjers* un *Trīs grāmatas* dzejnieks atmasko to, kas slēpjas zem Rīgas zelta bezdelīgas plānā apzeltījuma slāņa. Pilsētai nav sveša dekadence visās tās formās: dzeršana, vardarbība un pārmērīga iegrimšana miesas priekos. (..)

Liecības par Rīgas idillisko pārpilnības raga raksturu Aleksandra Čaka dzejā nav ilgi jāmeklē. *Klaidoņa dziesma* uzbūvē Rīgu gluži kā tolaik romantizētās ainās no ASV. Plašās paralēles saskatāmas starp Čaka skatījumu uz Rīgu un neseno imigrantu skatījumu uz Jaunās pasaules pērlī Ameriku. Rīga Čakam ir gluži kā Elisailenda, kur laipni lūgts katrs iebraucējs, kas spēj izmantot šīs laimes zemes iespējas un kur mijas elites dekadence un neizsakāma nabadzība. (..)”

Vērtēšanas komisija

- Ilze Dalbiņa-Sarma, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas izglītības sektora vadītāja
- Liliņa Mačtama, Kuldīgas novada izglītības pārvaldes vadītājas vietniece
- Līga Sudare, izglītības uzņēmuma *Lielvārds* pārstāve, latviešu valodas un literatūras skolotāja
- Līgita Mežkalne, dzejniece, I.Zeberiņa Kuldīgas pamatskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja

Literārie darbi

Galvenā balva Endžijai Annijai Meņģei no Kuldīgas Centra vidusskolas (skolotāja Ilze Roberta)

1. vieta Laurai Adrijai Olševskai no V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskolas (Ilze Roberta)

2. vieta Samuelam Rozentālam no Rīgas Komercskolas (Sandra Ozola)

3. vieta Katei Grūbei no Rīgas Valsts 2. ģimnāzijas (Ilva Lazdāne)

Pārspringumi

Galvenā balva Pēterim Zvirgzdiņam no Rīgas Valsts 2. ģimnāzijas (Ilva Lazdāne)

1. vieta Patrīcijai Laurai Bauzei no Rīgas Valsts 2. ģimnāzijas (Ilva Lazdāne)

2. vieta Annijai Adrickai no Rēzeknes Valsts 1. ģimnāzijas (Irena Prikule)

3. vieta Adelei Beinerei no Berģu Mūzikas un mākslas pamatskolas (Antra Kalniņa)

Atzinības

• Ievai Krolei no RTU Austrumlatvijas Tehnoloģiju vidusskolas (Sandra Kļaviņa)

• Adriānai Gailei no Rīgas Mākslas un mediju tehnikuma (Iveta Anševica),
• Markusam Jānim Eglītim no Ādažu Brīvās Valdorfa skolas (Inga Zemīte)

• Līgai Pommerei no Jēkabpils Tehnoloģiju tehnikuma Barkavas struktūrvienības (Vita Legčakova-Šķēle)

• Lāsmāi Surguntei no Vidzemes Tehnoloģiju un dizaina tehnikuma (Inese Lunte)
• Martelam Lepsim no A. Uptiņa Skrīveru vidusskolas (Daina Vancāne-Viluma),
• Evelīnai Račkovskai no Bulduru tehnikuma (Gunta Reķe).

Simpātiju balvas

• No UNESCO LNK – Patrīcijai Laurai Bauzei (Rīgas Valsts 2. ģimnāzija, skolotāja Ilva Lazdāne) un Laurai Adrijai Olševskai (V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskola, Ilze Roberta).

• No izdevniecības *Lielvārds* – Kristapam Vīgantam (Kandavas Lauksaimniecības tehnikums, Sandra Aukšmukste).

• No Kuldīgas novada pašvaldības – Kristeram Grīnvaldam un Eduardam Silgālam (abi no Kandavas Lauksaimniecības tehnikuma, Sandra Aukšmukste) un Megijai Čācei (V.Plūdoņa Kuldīgas vidusskola, Ilze Roberta).